

Verhalen van een eiland

AUTEUR Mirjam Fokkema

Een eiland is volgens de principes van het positivisme de ideale locatie om onderzoek te doen: minimale effecten van buitenaf, waardoor het waarheidsgehalte goed getest kan worden. Het Griekse eiland Zakynthos is dus een optimale keuze van Francesca Broersma voor een geografische casestudie. Toch is het simplificeren van de onderzoeksomgeving niet haar uitgangspunt.

Broersma valt in de inleiding van haar scriptie gelijk met de deur in huis: het percentage Albanese migranten op Zakynthos is hoog. Recentelijk is het aantal toegenomen tot naar schatting tussen de zeven- en vijftienduizend mensen op een totale bevolking van veertigduizend. Op dit eiland, waar 's zomers een overvloed aan Engelsen, Duitsers en andere toeristen vertoeven, komen de migranten goed van pas als arbeiders in de bouwsector en persoonlijke dienstverlening. Hoe vergaat het hen? Is het voor de Albanese minderheid mogelijk om deel uit te maken van een bestaande gemeenschap? Leven ze verspreid of juist dicht bij elkaar in de buurt? Aan de hand van een analyse van hun woonomstandigheden probeert Broersma antwoord te geven op deze vragen.

Ruimtelijke segregatie of integratie van migranten is binnen de geografie veelvuldig onderzocht, maar Broersma beperkt zich niet tot de inzichten uit deze discipline alleen: ze staat voor een integrale benadering. In haar onderzoek worden zowel sociologische, economische als bestuurskundige theorieën aangehaald. Deze worden toepasbaar gemaakt voor verschillende schaalniveaus en geanalyseerd op relevantie voor hun bijdrage aan het antwoord op de vraag wat ze betekenen voor het ruimtelijke woonpatroon van de Albanese op Zakynthos.

Haar verwachting is dat de uitkomsten van het onderzoek niet overeenkomen met de patronen die de theorieën suggereren. Ten eerste zijn er op Zakynthos voor migranten met een lage sociaaleconomische status veel mogelijkheden om een goed bestaan op te bouwen, wat indirect tot betere woonomstandigheden en minder ruimtelijke segregatie zou moeten leiden. Ten tweede speelt de bestuurlijke situatie in Griekenland een rol. De decentraliseringswet uit 2001 maakt dat migranten voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning zijn aangewezen op de lokale overheid. Volgens de theorie leidt dit op het platteland tot minder bureaucratische rompslomp dan in de grote steden en daardoor tot een snellere aansluiting bij de lokale gemeenschap. Tot slot is de identiteit van de Griekse eilandbewoners sterk bepaald door buitenlandse invloeden. De eilanders zouden gewend moeten zijn aan andere culturen en makkelijker met migranten in contact moeten kunnen komen dan de theorie veronderstelt. Dit werkt in het voordeel van de Albanese, die daardoor sneller hulp van de oorspronkelijke bevolking

kunnen krijgen. Vooral de toegang tot de voornamelijk particuliere woningmarkt zou makkelijker moeten zijn. Deze veronderstellingen heeft ze met behulp van kwantitatief en kwalitatief onderzoek geprobeerd te toetsen. Haar startpunt was positief en ze ging ervan uit dat er ruimtelijke integratiepatronen zichtbaar zouden moeten zijn.

De eerste moeilijkheden kwam ze tegen toen het verzamelen van statistische gegevens een onmogelijke opgave bleek te zijn. De Griekse nationale instanties beschikten niet over materiaal en ook op lokaal niveau waren er bijna geen cijfers beschikbaar. Toen het ook nog eens lastig bleek te zijn om de Albanese migranten te bereiken, was Broersma enigszins radeloos. Tot op een dag een paard haar tuin op het eiland in galoppeerde, gevolgd door een man die het dier probeerde te vangen. Broersma schoot te hulp. Deze man bleek de sleutelfiguur voor de toegang tot de Albanese te zijn, waardoor het sneeuwbaaleffect op gang kwam.

Het vangen van een paard redde het onderzoek.

Vervolgens maakt Broersma veelvuldig gebruik van de levensverhalen van migranten. Door te vragen naar het eigen oordeel over de woonomstandigheden wordt geprobeerd het waarom van dit oordeel te achterhalen. De uitwerking van deze onderzoekstechniek is zeer verfijnd. Citaten uit de gesprekken en een overzichtelijke analyse van het totaalbeeld zorgen voor een boeiend verhaal. Bovendien worden de resultaten goed vertaald naar de inzichten uit de diverse theorieën. Uiteindelijk wordt een helder overzicht gepresenteerd van de redenen waarom Albanese op Zakynthos wonen en waar. De uitkomst is anders dan verwacht: ze wonen niet zo verspreid als werd verondersteld. Hun woonomstandigheden zijn van minimale kwaliteit, maar verbeteren naarmate ze langer op het eiland verblijven. Hulp van lokale inwoners blijkt daarbij, zoals de theorie wel voorspelde, een grote steun. Broersma's interdisciplinaire benadering is goed gelukt. Toch ben ik benieuwd wat de resultaten zouden zijn geweest zonder ruimtelijke exponent, dus als de geografische bril niet zou zijn opgezet. Is inzicht in ruimtelijke segregatie echt het doel van deze studie, of gaat het meer om een sociologisch verhaal? Hoe dan ook, het is een unieke case met boeiende uitkomsten die zich absoluut leent voor vervolgonderzoek.

Francesca Broersma (2008) The spatial integration of Albanian immigrants on Zakynthos. An integrated understanding of local dynamics. Universiteit Utrecht, Faculteit Geowetenschappen.